

zaaknummer 2011 T 552(1)

Datum beslissing 15 mei 2013

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. T.A. Hekster, advocaat te Utrecht

tegen:

(*wijlen*) **[naam]**,
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens zijn leven lid van de congregatie van de fraters van Utrecht.

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 13 augustus 2012.

Op 2 oktober 2012 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van frater [naam], Provinciaal Overste van de congregatie van de fraters van Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart, fraters van Utrecht.

Op 14 april 2013 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen met zijn echtgenote mevrouw [naam]. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. Hekster voornoemd. Namens de Congregatie is verschenen frater [naam] voornoemd.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1 Klager stelt dat hij door aangeklaagde over een periode van een jaar met een telkens verdergaande toenadering seksueel is misbruikt.

Klager was leerling op de [naam]school in [plaats], een R.-K. Opleidingsschool voor jongens. Aangeklaagde was in het schooljaar 1959-1960 leraar van de zesde klas, waarvan klager deel uitmaakte. Klager was met zijn mooie krullen het "lievelingetje" van aangeklaagde en daarom kreeg hij van aangeklaagde een speciale taak toebedeeld. Aan het eind van de schooldag mocht klager achterblijven om alle klassen af te gaan om afval te verzamelen in een bak. Wanneer klager met die bak terugkwam in zijn eigen leslokaal, zei aangeklaagde dat hij het goed had gedaan. Aangeklaagde verzocht klager dan dicht bij hem te komen staan.

Het misbruik bestond aanvankelijk uit een beetje stoeien. Al snel begon aangeklaagde echter klager te strelen: eerst zijn haar, zijn schouders en daarna zijn armen en zijn rug. Gaandeweg begon aangeklaagde tegen klager aan te rijden. Klager herinnert zich nog de sigarenlucht en de druk van de knoopjes van de pij, die om de dikke buik van aangeklaagde spande. Ook nadat klager weerstand had geboden, ging het misbruik gewoon door. Aangeklaagde droeg klager ook op om over de buik van aangeklaagde te kietelen en vervolgens ook over de intieme delen, over de kleding heen, van aangeklaagde. Dit benauwde klager enorm. Hem werd bovendien verboden om te praten over wat voor iets bijzonders zij samen hadden. Klager werd daarbij door aangeklaagde aangespoord om ook frater te worden, iets wat klager graag wilde. Klager kreeg voor godsdienst dat gehele jaar het cijfer 9. Frater is klager, tot zijn verdriet, nooit geworden, omdat de vader van klager hier tegen was. Het misbruik heeft in die zesde klas, volgens klager, vrijwel dagelijks plaatsgevonden. Klager was de enige die dat gehele schooljaar elke dag nabeef.

Klager heeft nog een klacht tegen een andere frater ingediend, welke klacht wordt behandeld in een ander procedure, bekend onder nummer 2011 T552 (2).

2.2 Volgens de echtgenote van klager heeft klager haar al in 1974, vlak na hun huwelijk, over het misbruik verteld, hetgeen hem zeer veel moeite kostte en waarbij zeer veel emoties loskwamen. De echtgenote herinnert zich nog goed dat klager het had over de knoopjes van de pij die in zijn vel drukten. Verder doorvragen durfde de echtgenote toen niet. Beide echtelieden waren nog heel jong.

Drie jaar geleden heeft klager er ook met zijn zussen over gesproken. De ene zus heeft verklaard dat haar broer inderdaad altijd mocht nablijven en blijkbaar het lievelingetje van de frater was, terwijl de andere zus heeft verklaard, dat zij meerdere verhalen over grensoverschrijdend gedrag door aangeklaagde heeft gehoord, namelijk in zijn rol als leider van het jeugdcentrum in die tijd.

2.3 De herinneringen aan het seksueel misbruik zijn gedurende het hele leven van klager steeds teruggekomen. In 2010 heeft klager een melding gedaan bij Hulp en Recht. Op advies van de Konferentie Nederlandse Religieuzen heeft klager contact gezocht met de Fraters van Tilburg. Dit gesprek was niet heel prettig en deze overste gaf aan dat klager in contact moest treden met de Fraters van Utrecht. Met de Overste van de Fraters van Utrecht heeft klager wel een goed gesprek gevoerd. Helaas kwam daarmee nog geen einde aan het nare gevoel, dat klager al die jaren al met zich meedraagt. Dat is dan ook de reden dat klager deze procedure heeft gestart.

Klager suggereert voorts dat hij het prettig zou vinden met frater [naam] in contact te komen. Klager heeft begrepen dat deze frater nog in leven is en dat hij met aangeklaagde in hetzelfde moederhuis woonde. Klager vraagt zich af of frater [naam] nog iets zou kunnen verklaren over aangeklaagde.

De zus van klager heeft verklaard dat klager zijn hele leven moeite heeft gehad met sociale contacten. De andere zus van klager heeft verklaard dat klager zeker geen persoon is die dingen verzint of de zaken erger voorstelt dan ze zijn.

2.3 Mr. Hekster heeft ter zitting verklaard dat zij zonder resultaat een oproep voor medeslachtoffers op de site van KLOKK heeft gedaan. Zij heeft voorts gesteld het te betreuren dat door de Commissie Deetman zoveel onderzoek is gedaan, zoveel steunbewijs is vergaard, maar dat al die informatie nu niet of nauwelijks nog voor handen lijkt te zijn.

2.4 Klager wil met het doorlopen van deze procedure bereiken dat hij erkenning krijgt voor hetgeen hem is overkomen. Klager hoopt daarmee eindelijk rust te vinden. Omdat aangeklaagde zelf geen vergiffenis meer kan vragen, verzoekt klager om een viering, waarbij meerdere slachtoffers aanwezig zullen zijn.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. De Provinciaal Overste heeft in zijn reactie gesteld, dat onderzoek naar de persoonsgegevens van aangeklaagde in de archieven van de Commissie Deetman geen aanwijzingen voor seksueel misbruik hebben opgeleverd. Er zijn geen andere klachten tegen deze aangeklaagde bekend. De Provinciaal Overste stelt voorts dat hij op 20 mei 2010 een gesprek heeft gehad met klager en diens echtgenote en dat hij, door de wijze waarop en de oprechtheid waarmee klager zijn verhaal deed, overtuigd is geraakt dat de gebeurtenissen, zoals door klager gesteld, inderdaad hebben plaatsgevonden.

Aan het verzoek van klager om met frater Edwin te spreken, kan helaas geen gehoor meer worden gegeven nu deze is overleden op 25 februari 2011.

Het vergiffenis vragen door de Provinciaal Overste in een gemeenschappelijke viering, is naar het oordeel van de Provinciaal Overste zeker een overweging waard, maar niet dan nadat alle slachtoffers hun verhaal hebben kunnen doen, waarbij ook moet worden bedacht dat er een grote diversiteit bestaat in de beleving onder de slachtoffers.

Ten slotte biedt de Provinciaal Overste zijn oprechte verontschuldigen aan. Hetgeen klager is overkomen druist in tegen alles waar de Congregatie naar streeft. Als kerkelijke verantwoordelijke van de gemeenschap van de Fraters van Utrecht vraagt de Provinciaal Overste om vergeving. De Provinciaal Overste staat altijd open voor een nieuw gesprek met klager.

Ter zitting heeft de Provinciaal Overste nogmaals benadrukt dat hij, vooral door de oprechtheid waarmee klager zijn verhaal heeft gedaan, wil erkennen dat het misbruik heeft plaatsgevonden.

4. De beoordeling

4.1 Volgens artikel 1.3 van de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2 Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3 Er zijn ruim vijftig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken.

De Klachtencommissie heeft bij haar advies het volgende in aanmerking genomen:

Klager heeft verklaard dat hij in de zesde klas van de lagere school bijna dagelijks door aangeklaagde seksueel werd misbruikt. Het misbruik bestond uit het over en weer strelen van het lichaam en de intieme delen over de kleding heen en het zogeheten aanrijden van aangeklaagde tegen klager. Klager werd verboden hierover te praten. De Klachtencommissie is van oordeel dat klager zijn verhaal oprecht heeft gedaan. De wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal aan de Klachtencommissie heeft verteld, heeft een betrouwbare indruk gemaakt.

Daarnaast ondersteunt het feit dat de echtgenote heeft verklaard, dat zij al in 1974 op de hoogte is gesteld van het seksueel misbruik, het verhaal van klager. De Klachtencommissie hecht met name waarde aan de herinnering van de knoopjes van de pij die in het lijf van klager drukten.

Ook uit de verklaringen –zowel schriftelijk als ter zitting- van de Provinciaal Overste, die een persoonlijk gesprek heeft gevoerd met klager en diens echtgenote, blijkt dat hij niet twijfelt aan het door klager gestelde seksueel misbruik door aangeklaagde.

Op grond van vorenstaande acht de Klachtencommissie aannemelijk dat de gebeurtenissen zoals door klager geschetst, zich hebben voorgedaan en dat dit misbruik gedurende een heel schooljaar vrijwel dagelijks heeft plaatsgevonden. De Klachtencommissie zal dan ook adviseren de klacht gegrond te verklaren.

4.4 Het behoeft geen betoog dat aangeklaagde misbruik heeft gemaakt van zijn gezag als leraar van de klas. Bovendien bevond klager zich in een afhankelijkheidsrelatie tot zijn meester. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas twaalf jaar oud. Aangeklaagde was voor hem iemand waarin hij vertrouwen moest kunnen stellen. De aanvankelijke eer om te worden uitgekozen om de meester te helpen, werd al snel een benauwende gebeurtenis voor klager.

4.5 Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klager is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.6 Klager heeft niet om een financiële vergoeding verzocht. De Klachtencommissie adviseert ook niet over financiële vergoedingen. Dit behoort niet tot haar taak. Het is voor klager mogelijk om na de gegrondverklaring van de klacht door de Provinciale Overste zich, voor het verkrijgen van schadevergoeding, te wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Provinciaal Overste van de fraters van Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart, fraters van Utrecht de klacht gegrond te verklaren en zich in te spannen te doen wat in zijn macht ligt om het leed van klager te verzachten, zoals het onderzoek naar de mogelijkheid om in een gemeenschappelijke viering van de congregatie vergiffenis te vragen.

Dit advies is vastgesteld op 15 mei 2013 door mr. C.C. de Rijke-Maas, voorzitter, zr. J.G.M. Verwijs, O. Praem en drs. Th.M. Bronzwaer, leden, bijgestaan door mr. I.C.T.M. Jongens-Manders, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid

binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.